KA2305K_pol_e 20-05-10 19:42 ™ÂÏ›%·1

Η επίθεση των Γερμανών εναντίον της Γαλλίας

Παρακάμπτοντας τη γραμμή Μαζινό, διέλυσαν τον στρατό των Συμμάχων και σε ένα μήνα κατέλαβαν το Παρίσι

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑΣ**

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου χωρίζονται σε τρεις διακριτές φάσεις: η πρώτη φάση αποτελεί στην ουσία την εφαρμογή του Γερμανοσοβιετικού Συμφώνου Μολότωφ – Ριμπεντροπ, που υπογράφτηκε στις 23 Αυγούστου 1939. Λίγες ημέρες αργότερα, Γερμανία και Ρωσία εισβάλλουν σχεδόν ταυτόχρονα στην Πολωνία και διαμοιράζονται τα εδάφη της, ενώ στη συνέχεια στρέφουν την προσοχή τους προς τη Βαλτική και τη Σκανδιναβία. Σε αντίθεση με την ΕΣΣΔ, η οποία συνάντησε γενναία αντίσταση από τους Φινλανδούς, η Γερμανία κατέλαβε με μεγάλη ευκολία τη Νορβηγία και τη Δανία (παρά τις προσπάθειες των Συμμάχων) και απέσπασε την ευμενή ουδετερότητα της Σουηδίας.

70 χρόνια πριν

Εχοντας διασφαλίσει πλέον ότι όχι μόνο δεν θα αντιμετωπίσει προβλήματα στο Βόρειο και το Ανατολικό μέτωπο, αλλά θα έχει και πρόσβαση σε ανεξάντλητες πηγές ανεφοδιασμού, ο Χίτλερ στρέφεται προς τη Δύση. Στις 10 Μαΐου 1940, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος περνάει στη δεύτερη φάση του, με τη γερμανική επίθεση στις Κάτω Χώρες και στη Γαλλία. Μολονότι επρόκειτο για αναμενόμενη από καιρό εξέλιξη, ούτε οι Σύμμαχοι, αλλά ούτε και το ουδέτερο Βέλγιο και η Ολλανδία είχαν προετοιμαστεί κατάλληλα. Μέσα σε έξι εβδομάδες, το Δυτικό μέτωπο είχε καταρρεύσει πλήρως, από την καταιγίδα του γερμανικού Blitzkrieg. Η Γαλλία, όπως και το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης, βρισκόταν πλέον υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των Ναζί. Από τις μεγάλες δυνάμεις της ηπείρου, μόνο η Βρετανία έμενε ελεύθερη. Σύντομα όμως, επρόκειτο να δεχθεί και αυτή επίθεση, καθώς ο πόλεμος θα περνούσε στην τρίτη και τελευταία φάση του, λαμβάνοντας πραγματικά παγκόσμιες διαστάσεις.

Γερμανοί στρατιώτες παρελαύνουν στην Αψίδα του Θριάμβου. Η κατάληψη της Γαλλίας ήταν η πιο εντυπωσιακή επιτυχία του ναζιστικού στρατού στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Αντισημιτική προπαγανδιστική αφίσα στο Παρίσι, διαφημίζει έκθεση με τίτλο «Ο Εβραίος και η Γαλλία». Σεπτέμβριος 1941.

Ο Αδόλφος Χίτλερ (κέντρο) μπροστά από τον Πύργο του Αϊφελ στο Παρίσι, στις 23 Ιουνίου 1940.

Ο εφιάλτης έγινε πραγματικότητα

Του **ΘΑΝΟΥ ΒΕΡΕΜΗ***

Η απώλεια εδαφών υπέρ των Γερμανών υπήρξε ο μόνιμος γαλλικός εφιάλτης από την εποχή του γαλλοπρωσικού πολέμου του 1870. Τον Μάιο του 1940, ο εφιάλτης ξαναζωντάνεψε.

Η γαλλική ανώτατη διοίκηση είχε υιοθετήσει αμυντική στρατηγική έναντι της Γερμανίας από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ομως, η πανίσχυρη γραμμή Μαζινό στα ανατολικά σύνορα της Γαλλίας προστάτευε μόνο την Αλσατία και τη Λωρραίνη. Το οχυρό τερματιζόταν εκεί όπου άρχιζε το ουδέτερο Βέλγιο έτσι ώστε η βορειοανατολική μεθόριος της Γαλλίας να βρίσκεται εκτεθειμένη σε επίθεση από τα ανατολικά. Μάταια τα γαλλικά και βρετανικά στρατεύματα προσπάθησαν τον χειμώνα του 1940 να κατασκευάσουν αμυντικά ορύγματα κατά μήκος των συνόρων του Βελγίου.

Οι Γάλλοι διέθεταν περισσότερα τεθωρακισμένα από τους Γερμανούς, αλλά δεν είχαν εκτιμήσει σωστά τη σημασία του όπλου αυτού στον αστραπιαίο πόλεμο που εφάρμοζαν ήδη οι Γερμανοί. Η γαλλική μειονεξία στον αέρα φάνηκε από τις πρώτες κιόλας στιγμές αυτού του πολέμου.

Οι Αγγλοι έστειλαν στη Γαλλία εννέα μεραρχίες και μια μικρή αεροπορική δύναμη. Αν στη δύναμη αυτή περιλαμβάνονταν τα βρετανικά καταδιωκτικά «Σπίτφαϊρ», τα γερμανικά βομβαρδιστικά, που άνοιξαν τον δρόμο στις τεθωρακισμένες μεραρχίες του Φον Κλάιστ, δεν θα είχαν τόση αποτελεσματικότητα.

Οι Γερμανοί άρχισαν την επίθεσή τους με παραπλανητική επιχείρηση στην Ολλανδία και το Βέλγιο που ανάγκασε τους Γάλλους να συγκεντρώσουν εκεί τον κύριο όγκο των δυνάμεών τους. Γερμανικά ανεμόπλανα με στρατεύματα προσγειώθηκαν στα νοτιοανατολικά σύνορα της Ολλανδίας με το Βέλγιο και αλεξιπτωτιστές έπεσαν γύρω από το Ρότερνταμ και τη Χάγη. Η γαλλική έβδομη στρατιά υπό τον δραστήριο στρατηγό Ζιρό έσπευσε να διασχίσει το Βέλγιο για να αντιμετωπίσει τους Γερμανούς εισβολείς στα σύνορα με την Ολλανδία.

Η Γραμμή Μαζινό

Η κύρια γερμανική δύναμη κρούσης, ωστόσο, προχώρησε μέσα από το Λουξεμβούργο προς τους λόφους των βελγικών Αρδεννών, χωρίς να γίνει αμέσως αντιληπτή από τους Γάλλους. Οι φάλαγγες του Φον Κλάιστ προστατεύονταν από καταδιωκτικά και βομβαρδιστικά. Το 19ο σώμα τεθωρακισμένων του στρατηγού Χάινζ Γκουντέριαν που κατευθύνθηκε στο Σεντάν, αποτέλεσε τη νότια πτέρυγα του Φον Κλάιστ. Βρέθηκε στο γαλλικό έδαφος στις 12 Μαΐου, Κυριακή της Πεντηκοστής. Τα γαλλικά στρατεύματα εκκένωσαν την πόλη και υποχώρησαν. Ο Γκουντέριαν προήλασε χωρίς ουσιαστική γαλλική αντίσταση στο Σεντάν και στις 13 Μαΐου με τη βοήθεια των βομβαρδιστικών καθέτου εφόρμησης (Στούκας) πέρασε τον ποταμό Μεζ που αποτελούσε φυσικό εμπόδιο για την κατάκτηση της Γαλλίας. Γαλλική αντεπίθεση τεθωρακισμένων απέτυχε, όπως και η βρετανική προσπάθεια βομβαρδισμού από τον αέρα στις 14 Μαΐου. Αφού έπληξε αποφασιστικά τη δεύτερη γαλλική στρατιά υπό τον στρατηγό Ετζιγκέρ, ο Γκουντέριαν έστρεψε τα τεθωρακισμένα του δυτικά με κατεύθυνση τη Μάγχη.

Στον Νότο, η 8η Μεραρχία τεθωρακισμένων, υπό τον στρατηγό Εργουιν Ρόμελ, ο οποίος βρισκόταν βόρεια του Ντινάν, κατάφερε στις 14 Μαΐου να περάσει και αυτός τον Μεζ με την ίδια μέθοδο βομβαρδισμού των γαλλικών θέσεων από τα Στούκας. Η 9η γαλλική στρατιά υποχωρούσε πλέον σε πλήρη αταξία.

Το βράδυ της 15ης Μαΐου ο Ζιρό που έφτασε από το Βέλγιο για να τεθεί επικεφαλής της 9ης στρατιάς, βρήκε ένα άνοιγμα εκατό χιλιομέτρων, μέσα από το οποίο περνούσαν με μεγάλη ταχύτητα οι δυνάμεις του εχθρού.

Εφεδρείες τέλος

Στις 15 Μαΐου, τη νύχτα, ο αρχηγός του γαλλικού στρατού, στρατάρχης Μορίς Γκουστάβ Γκαμελέν, πληροφορούσε τον υπουργό Εθνικής Αμύνης της Γαλλίας, Εντουάρ Νταλαντιέ, ότι δεν διέθετε πια εφεδρείες και ότι η άμυνα κατά των εισβολέων ήταν αδύνατη.

Οι Γερμανοί μην μπορώντας να πιστέψουν στην ίδια τους την ανέλπιστη επιτυχία, εξακολούθησαν να φοβούνται ότι οι Γάλλοι ετοίμαζαν κάποια σοβαρή αντεπίθεση. Ετσι, ο Κλάιστ διέταξε να σταματήσει για λίγο η προέλαση ώστε να προλάβει το γερμανικό πεζικό τις τεθωρακισμένες μονάδες. Η διαταγή του βρήκε ολότελα αντίθετο τον Γκουντέριαν, ο οποίος συνέχισε την προέλαση προς τη Μάγχη και απείλησε με παραίτηση το προϊστάμενό του. Κατάφερε έτσι να κερδίσει παράταση χρόνου και να συνεχίσει την πορεία του προς τη θάλασσα.

Ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Ουίνστον Τσόρτσιλ, έφτασε στο Παρίσι στις 16 Μαΐου προσκεκλημένος του Γάλλου πρωθυπουργού Πολ Ρενό. Βρέθηκε μπροστά σε κατάσταση χάους και πτοπάθειας και προσπάθησε να προκαλέσει στους Γάλλους κάποια αισιοδοξία, υποσχόμενος αεροπορική βοήθεια. Ομως, όλες οι συμμαχικές ενέργειες υστερούσαν χρονικά της γερμανικής τακτικής. Στις 16 Μαΐου, ο Ρόμελ, προελαύνοντας συνεχώς μέσα από τις γαλλικές γραμμές, έφτασε νύχτα στην Αβέζ. Το πρωί της 17ης Μαΐου, γαλλική αντίσταση σχεδόν δεν υπήρχε πλέον και οι Γερμανοί είχαν να επιλέξουν ανάμεσα στον δρόμο προς το Παρίσι ή την καταστροφή των Βρετανών στις ακτές της Μάγχης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η πτώση του Παρισιού ήταν φυσικά πρώτο θέμα στο φύλλο της «Καθημερινής» της 15ης Ιουνίου 1940. Στο σχετικό άρθρο παρατίθενται το πολεμικό ανακοινωθέν του αρχηγείου του Χίτλερ αλλά και η ανταπόκριση του πρακτορείου Reuters από το Λονδίνο.

Ενώ οργανωνόταν από τους Γάλλους αμυντική γραμμή κατά μήκος του ποταμού Σομ για την υπεράσπιση του Παρισιού, σχηματίστηκε γραμμή που αντίκριζε τον Νότο κατά μήκος των βελγικών συνόρων. Στις 20 Μαΐου η 2η Μεραρχία τεθωρακισμένων των Γερμανών έφτασε στην ακτή της Μάγχης ώστε οι συμμαχικές δυνάμεις να κοπούν στα δύο.

Η εξαιρετικά προωθημένη θέση της εμπροσθοφυλακής των γερμανικών στρατευμάτων τους εξέθετε σε κίνδυνο συμμαχικής αντεπίθεσης που θα μπορούσε να κόψει στα δύο τις δυνάμεις τους και να αποδεκατίσει τις τεθωρακισμένες μεραρχίες που προηγούνταν. Ομως, οι Αγγλογάλλοι είχαν πια απολέσει τη δυνατότητα αυτή. Η αντικατάσταση του Γκαμελέν από το Βεϊγκάν σε τίποτα δεν άλλαξε την εικόνα της συμμαχικής αδυναμίας.

Στον Σομ, στη γραμμή «Βεϊγκάν», οι Γάλλοι απέκρουσαν την πρώτη γερμανική επίθεση στις 5 Ιουνίου, όμως δεν μπόρεσαν να αντέξουν στον συνδυασμό τεθωρακισμένων - αεροπορίας και μάλιστα από διάφορες κατευθύνσεις. Στις 14 Ιουνίου το Παρίσι παραδόθηκε. Η γραμμή Μαζινό κατελήφθη από πίσω. Και η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην ηττημένη Γαλλία για να διεκδικήσει την πατρίδα του Γκαριμπάλντι, τη Νίκαια.

Στις 22 Ιουνίου 1940, ύστερα από έξι εβδομάδες πολέμου, η Γαλλία ζήτησε ανακωχή και υπέγραψε ταπεινωτική συνθήκη παράδοσης στο ίδιο σιδηροδρομικό βαγόνι στο οποίο οι Γάλλοι νικητές του Πρώτου Μεγάλου Πολέμου είχαν δεχθεί τη γερμανική συνθηκολόγηση του 1918.

Ο λόγος του Τσόρτσιλ στη Βουλή των Κοινοτήτων στις 18 Ιουνίου 1940 ήταν προφητικός. «Η μάχη της Γαλλίας τελείωσε. Προβλέπω ότι η μάχη της Αγγλίας μόλις αρχίζει».

Η κυβέρνηση «ανδρείκελο» του Βισί

Στις 2 Ιουλίου 1940 ο στρατάρχης Πετέν μετέφερε την κυβέρνησή του από το Μπορντό, όπου είχε εγκατασταθεί κατά την τελευταία φάση της γαλλικής κατάρρευσης, στο Βισί. Η πρωτεύουσα της «μη κατεχόμενης» Γαλλίας δημιουργήθηκε με τη συμφωνία των Γερμανών κατακτητών και υπήρξε στην ουσία μια πρωτεύουσα ανδρείκελο. Μεταξύ των υπουργών της κυβέρνησης ήταν και ο ναύαρχος Νταρλάν, ο οποίος ως αρχηγός του Ναυτικού υπό τον πρωθυπουργό Ρενό, ήταν αποφασισμένος να μην παραδώσει τον γαλλικό στόλο στους Γερμανούς, όμως ως υπουργός Ναυτικών της κυβέρνησης του Βισί αρνήθηκε να δώσει την άδεια να αποπλεύσει ο γαλλικός στόλος στην Αγγλία. Το αποτέλεσμα της γαλλικής αναποφασιστικότητας ήταν η καταβύθιση του γαλλικού πολεμικού στόλου που ήταν ελλιμενισμένος στο Μερς-ελ-Κεμπίρ του Οράν από βρετανικά πολεμικά. Στον βομβαρδισμό που κράτησε μόλις πέντε λεπτά χάθηκαν 1.250 Γάλλοι ναύτες και αξιωματικοί. Η κυβέρνηση του Βισί και ιδιαίτερα ο γερμανόφιλος πρωθυπουργός Λαβάλ, δεν συγχώρησαν τους Αγγλους για την καταστροφή του στόλου και μερικοί υπουργοί συνεργάστηκαν με τους Γερμανούς κατά τη διετή διάρκεια του εικονικού κράτους στο Βισί. Ο Πετέν, ωστόσο, όπως και ο δικτάτορας της Ισπανίας, Φράνκο, αρνήθηκε να υπογράψει πολεμική συμμαχία με τον Χίτλερ και προσπάθησε ώς το τέλος να αποφύγει μερικές από τις ακρότητες που ήθελαν να του επιβάλουν οι Γερμανοί.

Οταν ο Νταρλέν βρέθηκε στη γαλλική Αλγερία το 1942 τον πλησίασαν οι Αμερικανοί στρατιωτικοί και τον έπεισαν να κηρύξει ανακωχή με τους συμμάχους. Η ενέργεια αυτή επέτρεψε στους Βρετανούς και τους Αμερικανούς να καταλάβουν τις ακτές του Μαρόκου και της Αλγερίας. Μολονότι ο Πετέν τον έπαυσε εξ αποστάσεως και ο Λαβάλ προσπάθησε να πείσει τον Χίτλερ ότι ο Νταρλέν δεν υπάκουσε στην κυβέρνησή του, ο Χίτλερ έστειλε την επομένη τον στρατό του να καταλάβει και επίσημα το Βισί. Στις 11 Νοεμβρίου 1942 το διετές φιάσκο του Βισί έληξε οριστικά.

Ο γηραιός στρατηγός παρέμεινε στη θέση του προέδρου ώς το 1944, χωρίς βέβαια ίχνος αξιοπιστίας, σαν χλωμή ανάμνηση μιας εποχής περασμένης γαλλικής δόξας.

** Ο κ. Θάνος Βερέμης είναι πρόεδρος του ΕΣΥΠ.*

Η Γαλλία μετά τη Συνθηκολόγηση της 22ας Ιουνίου 1940

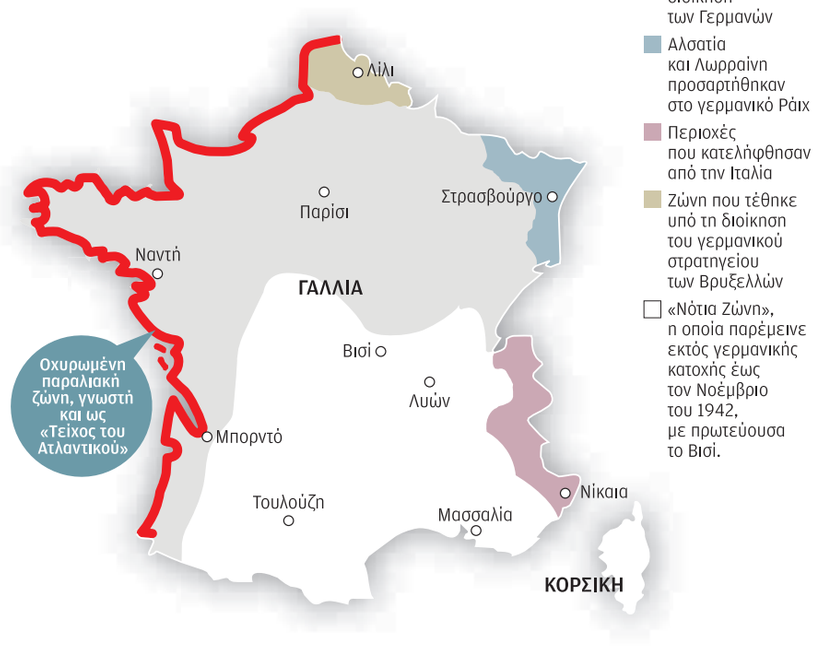

Τα γερμανικά άρματα μάχης έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην εφαρμογή της στρατηγικής του «Αστραπιαίου Πολέμου».